

ZMĚNA
PRO DĚTI

NEWSLETTER
SRPEN 2023

dobrá rodina

unicef

pro každé dítě

PRÁVO NA DĚTSTVÍ

ÚVODNÍ SLOVO

ministra práce a sociálních věcí

Vážená paní, vážený pane,

velice si vážím zájmu desítek organizací a jednotlivců podílet se na přípravě nové právní úpravy v důležité oblasti ochrany dětí a podpory rodin. Již dlouhou dobu se ukazuje potřeba nahradit zastaralý, a po desítkách novelizacích značně nepřehledný, zákon o sociálně právní ochraně dětí.

Stávající zákon je již překonaný a nejen mezinárodní závazky Českou republiku zavazují k vytváření prostředí přátelského a podpůrného pro rodiny a děti. Je to především princip nejlepšího zájmu dětí a rodin, který sledujeme a kterým chceme rovněž dostat základnímu cíli v Národní strategii ochrany práv dětí pro období 2021-2029 „Děti a mladí lidé v České republice žijí

kvalitní život, vyrůstají v bezpečném rodinném prostředí a mají rovné příležitosti, které využívají pro plný rozvoj svého potenciálu.“

Pro realizaci opatření směřujících ke skutečné podpoře a pomoci dětem a rodinám potřebujeme vytvořit jednotné a srozumitelné právní prostředí upravující mezioborovou spolupráci, výkon veřejnoprávní ochrany dětí a poskytování služeb ohroženým dětem a rodinám. V rámci reformního úsilí vycházíme z letitých doporučení odborné veřejnosti, která upozorňují na nutnost předcházení ohrožení dětí a zajištění včasné pomoci dětem a rodinám. Máme velké množství podkladů a zkušeností, které umožňují, aby byla zpracována kvalitní právní norma.

Součástí postupných kroků a prací nejsou jen právní a organizační opatření, ale i snaha o sjednocení přístupů k otázce práv dětí. Budeme přitom dbát na to, aby byl vytvořen dostatečný časový prostor a podpůrné implementační mechanismy, které umožní adaptaci všech součástí systému na nové podmínky.

Výše uvedeným zásadám je přizpůsobován i proces přípravy nového zákona. Jde o jedinečný proces, kdy příslušné návrhy vznikají ve vzájemné spolupráci odborné veřejnosti a Ministerstva práce a sociálních věcí. Jsem rád, že při přípravě tohoto zákona máme díky podpoře organizace UNICEF možnost využít širokou expertní podporu, včetně přenosu zkušeností ze zahraničních systémů.

Čeká nás společně období velmi intenzivní práce, jejíž součástí je nejen příprava návrhu zákona, ale především uvedení nových postupů do praxe. Věřím, že s vaší pomocí nalezneme to nejlepší řešení v zájmu dětí, mladých dospělých a rodin v České republice.

Marian Jurečka
ministr práce a sociálních věcí

ÚVODNÍ SLOVO

vedoucí Kanceláře UNICEF pro podporu řešení uprchlické situace v ČR

Organizace UNICEF, která podporuje Úmluvu OSN o právech dítěte, vítá iniciativu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, jejímž cílem je navrhnout posílený právní rámec pro oblast ochrany dětí a podpory rodin. Tato iniciativa je důležitým krokem k tomu, aby do vnitrostátních zákonů, které se vztahují na ochranu dětí, byla zakomponována doporučení Výboru OSN pro práva dítěte z října 2021.

Revize vnitrostátní legislativy umožní sjednotit a efektivně řídit systém péče o děti. Přispěje rovněž k efektivnějšímu rozdělování veřejných prostředků, které budou směřovány přednostně do neústavních forem podpory pro ohrožené děti. Významná je v tomto ohledu role legislativy při postupném redukování ústavní péče a vytváření podmínek pro rodinné a komunitní alternativy. Tento progresivní přístup odráží jedinečné potřeby dětí s postižením, romských dětí a dětí-uprchlíků.

UNICEF si cení snahy vlády posílit ochranu dětí a rodin a vítá propagaci a podporu péče, která je poskytována rodinnými příslušníky, jakožto primární možnosti pro děti, jež nemohou žít se svými rodiči. V rámci tohoto přístupu jsou pak pobytová zařízení vnímána jako řešení pouze v krajních případech. Aby mohly být takovéto zákony řádně implementovány, musíme se zaměřit na zvyšování kapacity pěstounské péče. Dále musíme zajistit, aby se pěstounským rodinám dostávalo podpory a zdrojů, které potřebují k vytváření stabilního a bezpečného prostředí pro děti, o něž pečují.

UNICEF vítá závazek a zapojení 180 organizací a jednotlivců, kteří se pod vedením Ministerstva práce a sociálních věcí podílejí na přípravě nové legislativy. UNICEF podporuje toto úsilí svými odbornými znalostmi a osvědčenými mezinárodními postupy z oblasti navrhování účinných zákonů, pravidel, programů a služeb na ochranu dětí v souladu s doporučeními Výboru OSN pro práva dítěte.

Naše kolektivní úsilí je odrazem společného přání a cíle posílit ochranu ohrožených dětí a rodin v České republice.

Yulia Oleinik

vedoucí Kanceláře UNICEF pro podporu řešení uprchlické situace v ČR

INFORMACE O POSTUPU PRACÍ NA NOVÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ OCHRANY DĚTÍ A PODPORY RODIN

V uplynulých týdnech proběhla první setkání pracovních skupin k přípravě nové právní úpravy, jejichž tématem byly zejména výchozí principy a základní koncepce nového systému ochrany dětí a podpory rodin. Kromě výstupů ze samotné diskuse zaslali členové pracovních skupin několik desítek návrhů a stanovisek, které jsou realizačním týmem postupně zapracovávány do pracovní verze 1.1. Tato verze bude k dispozici na sdíleném pracovním prostoru (informace o tomto prostoru jsou uvedeny níže).

Nová právní úprava v oblasti ochrany dětí a podpory rodin je připravována v úzké součinnosti s novelou zákona o sociálních službách a záměrem profesního zákona v sociální oblasti. V průběhu měsíce července probíhala v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí řada interních jednání, na jejichž základě byly stanoveny průniky všech uvedených norem a upřesněn rozsah připravovaných změn. V oblasti veřejné správy je hlavním opatřením posílení sociální práce na úrovni obcí s rozšířenou působností a nastavení funkční spolupráce týmů sociální práce a ochrany dětí. Systém sociálních služeb bude rozšířen o nové typy pomoci dětem a rodinám. Zároveň bude zachováno specifické postavení služeb pečujících o děti vyrůstající mimo rodinu a poskytujících pomoc v krizových situacích. Tato koncepce bude podrobně rozpracována v příslušných pracovních skupinách. Paralelně probíhá činnost „průřezových“ pracovních skupin (Plánování a financování, Řízení kvality, Ochrana osobních údajů a sdílení informací), jejichž úkolem je sjednocovat přístupy ke klíčovým procesům v rámci systému.

Z úvodních jednání pracovních skupin a písemných stanovisek zároveň vyplynulo několik významných témat k hlubší diskusi a podrobnějšímu rozpracování:

Pracovní skupina	Témata
Podpora dětí a rodin v komunitním prostředí	Spolupráce na místní úrovni v oblasti ochrany dětí a podpory rodin. Definice aktérů spolupráce, cílů a forem spolupráce, způsobu koordinace spolupráce a role veřejné správy v těchto procesech.
Služby ochrany dětí a podpory rodin	Nové typy služeb pro cílovou skupinu dětí a rodin. Garance nároků a poskytnutí pomoci a dostupnosti služeb.
Identifikace ohrožení dítěte a krizové mechanismy	Faktory pro identifikaci ohrožení dětí, spolupráce aktérů systému pro zajištění ochrany dětí a identifikace jejich ohrožení.
Veřejnoprávní a soudní ochrana dětí	Organizace sociální práce na úrovni obcí. Právní vztahy mezi orgány veřejné správy, soudy a osobami z cílové skupiny, institut pomoci při péči o dítě.
Náhradní péče o děti	Nové typy náhradní péče o děti. Profesionalizace pěstounské péče. Role pobytových forem péče o děti v integrovaném systému ochrany dětí a podpory rodin.

Tato (a další) témata budou diskutována prostřednictvím procesu, jehož základem bude písemný podklad (konzultační dokument) pro příslušnou pracovní skupinu. Každý člen pracovní skupiny bude mít možnost se k podkladu vyjádřit formou strukturovaného stanoviska nebo vlastního návrhu řešení. Během této fáze, která bude zahájena v měsíci září 2023, se předpokládají i setkání pracovních skupin (preferována bude on-line forma). Výstupem bude návrh řešení příslušné problematiky, který bude zaslán k vyjádření okruhu konzultantů. Na základě tohoto připomínkového procesu bude zpracován výsledný návrh (verze 2.0 věcných zásad).

SDÍLENÝ PRACOVNÍ PROSTOR NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH PRÁVO NA DĚTSTVÍ

Úvod

PRÁVO NA DĚTSTVÍ | ZMĚNA PRO DĚTI

Přidat úvodní text

Vítáme vás na sdíleném pracovním prostoru!

Toto úložiště je určeno pro členy pracovních skupin a konzultanty, kteří se účastní na přípravě nové právní úpravy v oblasti ochrany dětí a podpory rodin.

Záložka **Pracovní skupiny** slouží ke sdílení dokumentů souvisejících s činností pracovních skupin, podkladů pro jednání, zpracovaných návrhů a stanovisek členů pracovních skupin a konzultantů. Záložka je rozdělena do 8 složek podle jednotlivých témat, kterým odpovídá i struktura pracovních skupin. Do těchto složek může vkládat dokumenty či složky dokumentů každý člen pracovní skupiny. Prosíme o označení každého vkládaného souboru datem ve formátu RRRR-MM-DD a stručným názvem (například Stanovisko k podkladu xy + jméno autora).

Záložka **Knihovna zdrojů** je určena pro sdílení dokumentů analytické povahy (analýzy, výzkumy, výstupy ze systémových projektů atd.). Do této záložky jsou dokumenty vkládány prostřednictvím správce sdíleného prostoru, kterým je paní Martina Ježková. Materiály, které chcete přidávat, můžete zasílat na emailovou adresu: martina.jezkova@mpsv.cz.

Kontaktní adresa pro dotazy nebo požadavky technického charakteru je rovněž: martina.jezkova@mpsv.cz.

V průběhu měsíce srpna bude členům pracovních skupin a následně i konzultantům zpřístupněn pracovní prostor na webových stránkách Právo na dětství. Sdílený prostor slouží především ke sdílení:

- a) Dokumentů souvisejících s činností pracovních skupin, podkladů pro jednání, zpracovaných návrhů a stanovisek členů pracovních skupin a konzultantů: záložka „Pracovní skupiny“, do níž budou dokumenty vkládány přímo členy pracovních skupin a konzultanty.
- b) Dokumentů analytické povahy (analýzy, výzkumy, výstupy ze systémových projektů atd.): záložka „Knihovna zdrojů“, do níž budou dokumenty vkládány prostřednictvím správce sdíleného prostoru.
- c) Informací o plánovaných aktivitách, akcích atd.

Záložky „Pracovní skupiny“ a „Knihovna zdrojů“ jsou rozděleny do 8 částí podle jednotlivých témat, kterým odpovídá i struktura pracovních skupin.

E-mail s přístupovými údaji a informacemi o sdíleném pracovním prostoru bude rozeslán individuálně členům pracovních skupin a konzultantům v nejbližších týdnech.

NA PRAVOU MÍRU...

Každá změna vyvolává obavy a nejistoty. Oblast péče o ohrožené děti není výjimkou. Přestože je proces přípravy nového zákona o ochraně dětí a podpoře rodin v samých počátcích, objevují se již různé „zaručené“ zprávy. Například, že v rámci reformy dojde ke „zrušení orgánů sociálně-právní ochrany dětí“. Skutečností je pravý opak. Jedním z hlavních cílů reformy je podpora sociální práce a ochrany dětí vykonávané na úrovni obcí. Lidem, kteří v rámci veřejné správy odpovídají za ochranu dětí a podporu rodičovské péče má reforma zajistit potřebné nástroje, aby mohli svoji práci vykonávat efektivně a bez zbytečných administrativních či kompetenčních překážek. I proto jsou vedeny diskuse o nastavení spolupráce s agendou sociální práce vykonávané podle zákona o sociálních službách, formách koordinace a podobě „case managementu“ nebo vztazích mezi orgány veřejné správy a poskytovateli služeb. Nestátní neziskové organizace odvádí v oblasti ochrany dětí a podpory rodin obrovský kus práce, garantem systému však musí být veřejná správa (tolik ke konspirační teorii, že „vše bude převedeno na neziskovky“). Snad jediným impulsem, který může vzdáleně evokovat „rušení“ čehokoliv, je debata o změně současné terminologie. Usilujeme-li však o kvalitativní změnu přístupu, je na místě uvažovat i o vnější prezentaci oblasti ochrany dětí. Pomoc dětem a rodinám, která může mít různé formy (včetně krizové intervence) je dnes u části veřejnosti vnímána jako represe. To se mimo jiné projevuje i v prezentaci profese sociální práce s dětmi a rodinami, její atraktivitě v rámci studijních oborů, na trhu práce atd.

V rámci přípravy nového zákona je vedena velmi otevřená diskuse o různých možnostech řešení vedoucí ke zkvalitnění současného sociálního systému. Tyto debaty se však orientují především na otázky spolupráce, koordinace, sdílení informací atd. Nikde však nezaznívají návrhy na „rušení“ čehokoliv, tím méně na zrušení klíčového prvku systému ochrany dětí. Na závěr připomeňme, že podobné obavy byly spojovány i s reformou, která probíhala v letech 2010-2013. Jaký je skutečný (a měřitelný) výsledek? Díky nastavení personálního standardu a dalším opatřením se počet pracovníků a pracovníků obcí s rozšířenou působností na úseku sociálně-právní ochrany dětí mezi roky 2010 až 2022 zvýšil o 117 %, tj. o 1 418 přepočtených úvazků. Trend podpory výkonu sociální práce (ale i rozvoje služeb pro děti a rodiny atd.) má být novou právní úpravou dále posilován.

POZVÁNKA NA SETKÁNÍ ČLENŮ PRACOVNÍCH SKUPIN A KONZULTANTŮ V LICHTENŠTEJNSKÉM PALÁCI 3. 10. 2023

Zveme Vás na setkání členů pracovních skupin a konzultantů k nové právní úpravě ochrany dětí a podpory rodin, které se uskuteční za účasti ministra práce a sociálních věcí Mariana Jurečky, zmocněnkyně pro lidská práva Kláry Laurenčíkové a vedoucí kanceláře UNICEF Česká republika Yulii Olejnik v úterý dne **3. října 2023 od 10:00 hod.** v Lichtenštejnském paláci, **U Sovových mlýnů 506/4, Praha 1**. Připraven je dopolední i odpolední odborný program za účasti národních i zahraničních expertů. Podrobnosti o programu včetně přihlášky k účasti budou členům pracovních skupin a konzultantům rozeslány do konce srpna.

Činnost pracovních skupin je podporována prostřednictvím projektu **Supporting Child Protection System Reform in the Czech Republic** realizovaného ve spolupráci **UNICEF a MPSV**. Zprostředkovatelem projektu je nestátní nezisková organizace **Dobrá rodina o.p.s.**

S dotazy a podněty se prosím obraťte prostřednictvím emailové adresy: **expertnitymy@gmail.com**

